

Kar je bilo, nikdar ne mine, samo obliko menja ...

Prispevek k zgodovini trga Ribnica (11. del)

Najprej se bomo še nekoliko zadržali pri krojačih in šiviljah, da zaključimo poglavje iz prejšnje številke Rešeta, nato pa bomo nadaljevali s predstavitvijo gostilniške obrti, ki je marsikomu predstavljala pomemben vir preživetja. Gostilna in trgovina sta bili namreč najpogostejši obrti v ribniškem trgu.

Šivilje

- Frančiška Češarek (63) obrtno dovoljenje od 1927
- Cecilja Pucelj (219) (51) obrtno dovoljenje od 1926¹
- Helena Petelin (139) odobritev 1925²
- Ivana Pelc (158) dovoljenje 1926

Marija Kompare, doma iz Hrovače 1, se je večkrat selila: v Goričo vas pa v Gorenjo vas pa k Prajerju. Arko (Prajer) je imel na dvorišču nekakšno hišico »Salon«, v kateri je stanovalo kar precej Ribničanov eden za drugim. Potem se je preselila v Gaso na številko Ribnica, 45, potem pa v Prhaus (hiš. št. 13, op. a.).

Štefan Lovšin – Zotlarjev je imel delavnico v svoji nizko pritlični hiši, št. 37, z osvetljenim reklamnim napisom »Modno krojaštvo – Lovšin Štefan«. Malo pred vojno je staro hišo podrl in začel zidati novo, enonadstropno. Ta čas je lokal preselil na hiš. št. 47 (Debeljekovi). Delal je tudi uniforme oficirjem stare jugoslovanske vojske in jih imel tudi razstavljene v izložbi.³

Med prijavljenimi obrtniki krojaške obrti nisem dobila imena France Škrabec, zato sem ga dodala naknadno. Delavnico je imel v stavbi hiš. št. 81. V tej hiši je z družino živel in delal od svoje poroke v letu 1919 do svoje zgodnje smrti leta 1928. Za pomoč je imel vajence, tudi po več.

Gostilna - krčma, točilnica in trgovina alkoholnih pijač

Ker je bilo v Ribnici veliko gostiln, točilnic in trgovin z alkoholom, ne bom vseh naštela, bom pa zato to obrt podrobneje predstavila.

Obrtni red Državnega zakonika iz leta 1907 v svojem 16. členu govori o »gostilničarski in krčmarski obrti«, predstavi obveznosti gostilničarjev ter pogoje za pridobitev

dovoljenja za to obrt. Med drugim je zahteval, da je prosilec zanesljiv in neomadeževan, da je prostor, kjer bo obrt opravljal, primeren, da je treba upoštevati cesto, ulico in trg, kjer se nahaja prostor, in možnost policijskega nadzorovanja. Po prvi vojni je moral gostilničar priložiti prošnji za obrtno dovoljenje izjavo okrajnega glavarstva, da je moralno neoporečen.⁴

Nekatere gostilne so bile registrirane samo za točenje pijače, druge tudi za ponudbo tople hrane, tretje tudi za prenočišče. Vse trije pa pogostokrat ni zadostovalo, zato so se gostilničarji pogosto ukvarjali še s kakšno dopolnilno obrtjo.



GOSTILNI PRI PAKIŽU SO REKLI TUDI 'RIBNIŠKI PARLAMENT'. FOTOGRAFIJA JE BILA POSNETA V PARLAMENTU LETA 1937. PRVI Z DESNE JE GOSPODAR EMIL PAKIŽ, TRETJI FRANC PICEK, POLEG NJEGA IVAN PODBOJ - CENETOV. NA LEVI STRANI STOJI JANEZ DEBELJAK - KRAMARČKOV. (FOTOTEKA MUZEJA MIKLOVA HIŠA. ORIGINAL V ZASEBNI LASTI.)

Imeli so pekarije, mesarije, trgovine in prevoznništvo. Nekateri so imeli registrirane tudi javne tehtnice za tehtanje živali in vozov, s čimer so si pridobili še dodaten prihodek in hkrati povečali obisk v gostilni.

Za delovni čas gostiln so skrbeli trški pazniki ali orožniki, ki so vedno obveščali, kako je s policijsko uro. Vendar jim preglavic niso delali le gostilničarji, pač pa pogostejše razgrete glave obiskovalcev, ki so se pogosto tudi 'zravsali'. Gostilne so praviloma imele svoje stalne goste, to so bili tržani in okoličani, ki so se prišli v gostilno družiti, zabavati, politizirati, si izmenjati informacije. Seveda pa so bili stalni gostje tudi domači pijančki. Glede na to, da je bila Ribnica trg, so se v ribniških gostilnah zbirali tudi državni uradniki, orožniki, učitelji, sodniki, obrtniki idr.

Katja Zorc Kobi, nečakinja zadnjega ribniškega graščaka, se spominja, kako je hodila v Ribnico s sestro na počitnice. Stari oče je vsak dan dopoldne šel do

Cenetove gostilne s prijateljskoma Antonom Schifrerjem in Pepetom Ančikom. Ko sta bili vnukinji na obisku, ju je vzel s sabo. Prav tako se Ančka Berce (roj. Burger), ki izhaja iz znane ribniške strojarske družine, takole spominja svojega očeta: »Vsak dan ob 9.30 je šel od doma. Najprej k Peterlinu do 11h potem je šel še v drugo gostilno. Vse gostilne je obišel. Je reku: »Obrtnik mora vse gostilne obiti!«⁵

Največ dobička so imeli gostilničarji ob semanjih dneh. Takrat je gostilniški prostor postal prostor za kupčije, tu so se sklepali glavni posli, tiste, ki so bili sklenjeni na trgu, pa je bilo potrebno prav »zapečatiti«. Povečan promet so imeli gostilničarji tudi ob nedeljah, ko so ljudje iz vseh okoliških vasi prišli v Ribnico k maši. Nihče, ki si je to lahko privoščil, ni šel lačen in žejen domov. Ob nedeljah in ob semanjih dneh je bila ponudba hrane bogatejša kot sicer ob navadnih delovnih dneh.

(Se nadaljuje prihodnjič.)

Prihodnjič bomo poskušali, s pomočjo spomina dveh potomcev ribniških družin Irene Arko – Miklove in Janeza Debeljaka – Kramarčkovega, obuditi družinski spomin, vezan na domačo gostilno.

Tekst pripravila MARINA GRADIŠNIK, kustosinja ribniškega muzeja

Za morebitne dodatne informacije ali popravke se vam že vnaprej zahvaljujem.

Muzej Miklova hiša
T: 01 835 0376
e-mail: muzej.mh@amis.net

1 V enem zapisu je letnica obrtnega dovoljenja 1927.

2 Obrt je odjavila leta 1937.

3 Marijo Kompare in Štefana Lovšina je opisal Franc Vesel.

4 Ložar, Slavka: Stare gostilne in gostilničarji v novomeški občini. Novo mesto 1991, str. 9.

5 Ančka Berce - Burgerjeva. Intervju iz leta 2003.